

Možnosti čerpání financí z fondů EU pro další vzdělávání učitelů ZUŠ

Bc. Danuše Pospíšilová

Diplomová práce
2009

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2008/2009

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Danuše POSPÍŠILOVÁ**
Studijní program: **N 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Téma práce: **Možnosti čerpání financí z fondů EU pro další
vzdělávání učitelů ZUŠ**

Zásady pro vypracování:

Teoretická část:

Grantová politika Evropské unie

Možnosti financování dalšího vzdělávání učitelů z fondů EU

Zásady pro vypracování a realizaci projektů v oblasti dalšího vzdělávání

Praktická část:

Projekt dalšího vzdělávání učitelů ZUŠ

Vyhodnocení, aplikace projektu

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

BRDEK, M. Evropská vzdělávací politika. 1. vyd. Praha : ASPI, 2004. 167 s. ISBN 80-86395-96-0.

CHVALOVSKÝ, V. Řízení projektů aneb překážkový běh na dlouhou trať. Praha : ASPI, 2005. 132 s. ISBN 80-7357-085-8.

PRÁŠILOVÁ, M. Tvorba vzdělávacího programu. Praha : TRITON, 2006. 192 s. ISBN 80-7254-712-7

VILAMOVÁ, Š. Čerpáme finanční zdroje Evropské unie : praktický průvodce. 1. vyd. Praha : Grada, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.

VILAMOVÁ, Š. Jak získat finanční zdroje Evropské unie. 1. vyd. Praha : Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy>

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Mgr. Leona Hozová
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce:

17. února 2009

Termín odevzdání diplomové práce:

15. května 2009

Ve Zlíně dne 17. února 2009

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Soňa Vávrová, Ph.D.
vedoucí katedry

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí;
- na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně^{12.5.2009}

.....^{Denise Pospíšilová}

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydělčelně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně pozadků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výtisky, optisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Teoretická část diplomové práce je zaměřena na politiku Evropské unie z hlediska možností financování regionální politiky členských států ze strukturálních fondů na základě cílů a priorit, které jsou definované v operačních programech pro období 2007-2013 a podpory politiky celoživotního učení se zaměřením na možnosti financování dalšího vzdělávání učitelů ze strukturálních fondů Evropské unie.

Cílem praktické části je vytvoření grantového projektu a vypracování žádosti o finanční podporu projektu ze strukturálních fondů na další vzdělávání učitelů ZUŠ F.X.Richtera v Holešově.

Klíčová slova:

Evropská unie, politika Evropské unie, regionální politika, grantová politika, strukturální fondy Evropské unie, operační programy, vzdělávání dospělých, celoživotní učení, další vzdělávání, další vzdělávání učitelů, grantový projekt, rozvoj uměleckých kompetencí, jazykové vzdělávání.

ABSTRACT

The theoretical part of this thesis deals with European Union policy from the perspective of the options for financing member states' regional policy from structural funds based on goals and priorities which are defined in operational programmes for the 2007-2013 period, and on support for lifetime education focusing on possibilities for financing further education of teachers from European Union structural funds.

The aim of the practical part is to create a grant project and elaborate an application for finance support for the project from structural funds for further education of teachers from the F.X. Richter musical school in Holešov.

Keywords:

European Union, European Union policy, regional policy, grant policy, European Union structural funds, operational programmes, adult education, lifewide education, further education, further education of teachers, grant project, development of artistic skills, language education.

Děkuji Ing. Mgr. Leoně Hozové za cenné náměty a připomínky a za vstřícnost při zpracovávání mé diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 EVROPSKÁ UNIE	12
1.1 HISTORIE EVROPSKÉ UNIE	12
1.2 POLITIKA EVROPSKÉ UNIE	13
1.2.1 Regionální politika	13
1.2.2 Regiony Evropské unie	14
1.3 GRANTOVÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....	15
2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH A EVROPSKÁ UNIE	19
2.1 PRINCIPY VZDĚLÁVACÍ POLITIKY	20
2.2 VYMEZENÍ POJMU CELOŽIVOTNÍ UČENÍ.....	21
2.3 DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	22
2.3.1 Další vzdělávání učitelů	23
2.4 MOŽNOSTI FINANCOVÁNÍ DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ ZE STRUKTURÁLNÍCH FONDŮ EU	24
2.5 ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ A REALIZACI PROJEKTŮ V OBLASTI DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
3 PROJEKT DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ ZUŠ HOLEŠOV	31
3.1 METODOLOGIE	31
3.1.1 Analýza dokumentů.....	31
3.1.2 Metoda dotazníkového šetření	32
3.1.3 Projekt	32
3.2 PŘÍPRAVA PROJEKTU	33
3.2.1 Stanovení cílové skupiny	33
3.2.2 Analýza potřeb	34
3.2.2.1 Dosavadní způsob rozvíjení uměleckých kompetencí	35
3.2.2.2 Zájem pedagogů o další vzdělávání v prázdninovém kurzu, letní škole nebo workshopu zaměřeném na předmět výuky.	36
3.2.2.3 Jazykové schopnosti a zájem o celoroční jazykové vzdělávání.	37
3.2.3 Prostředky k dosažení potřeb	41
3.2.4 Způsob hodnocení dílčích cílů	42
3.3 SHRnutí PŘÍPRAVY PROJEKTU	42
3.4 PROJEKT	43
3.4.1 Cíl projektu.....	44
3.4.2 Popis projektu.....	44
3.4.3 Popis cílové skupiny.....	45
3.4.4 Klíčové aktivity	45
3.4.4.1 Rozvoj interpretačních dovedností a hudebních kompetencí pedagogů	45

3.4.4.2	Studium nových technik, rozvoje kreativity a zdokonalování výtvarných dovedností pedagogů.....	46
3.4.4.3	Zdokonalování taneční techniky a výrazu, vytváření choreografií a další umělecký růst pedagogů.....	46
3.4.4.4	Zvyšování obecných jazykových znalostí angličtiny	46
3.4.5	Rozpočet projektu podle aktivit	47
3.5	VYHODNOCENÍ A APLIKACE PROJEKTU	47
ZÁVĚR		49
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		50
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK		52
SEZNAM OBRÁZKŮ		53
SEZNAM TABULEK.....		54
SEZNAM PŘÍLOH.....		55

ÚVOD

Evropská unie vytváří množství dotačních programů na podporu různých oblastí, činností a aktivit a vstupem České republiky v roce 2004 do Evropské unie se nám rozšířily možnosti získávání finanční podpory pro různé subjekty také z evropských zdrojů.

Vláda ČR si uvědomuje důležitost vzdělávání v průběhu celého života a svými dokumenty se snaží o podporu rozvoje celoživotního učení jako důležité investice pro rozvoj lidských zdrojů. V období 2007-2013 zahrnuje tuto problematiku do grantové politiky prostřednictvím prioritních cílů podporovaných z prostředků Evropské unie a především v rámci operačních programů Vzdělávání pro konkurenceschopnost a Lidské zdroje podporuje rozšiřování příležitostí nejen k získávání stupně vzdělání v dospělém věku, ale i možností v oblasti celoživotního učení a osobního rozvoje jednotlivce.

Problematika grantové politiky EU v oblasti vzdělávání je velmi rozsáhlá, proto jsem se v teoretické části zaměřila zejména na programy podporující možnosti čerpání financí v oblasti celoživotního učení se zaměřením na další vzdělávání pedagogů a to možností, které poskytují strukturální fondy EU.

Další vzdělávání je důležitou složkou profesního růstu, ve vzdělávání pedagogů má nezastupitelnou úlohu. Jako pedagog základní umělecké školy vnímám tuto problematiku ze svého profesního hlediska jako málo koncepční a chaotickou, neřešící komplexně potřeby pedagogů a výuky. Proto jsem se v praktické části zaměřila na vypracování projektu dalšího vzdělávání v oblasti, která je velmi důležitá pro výuku v ZUŠ, ale v koncepci DVPP organizovaném MŠMT je opomíjena, a to v oblasti zvyšování uměleckých kompetencí pedagogů základní umělecké školy, ve které pracuji jako učitelka hry na kytaru a vedoucí oddělení strunných nástrojů.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EVROPSKÁ UNIE

Myšlenka sjednotit státy Evropy k zachování míru a prosperity se objevila již po první světové válce, kdy vznikl Pakt společnosti národů. Bohužel pokus o sjednocení se nevydařil a před druhou světovou válkou tento Pakt přestal působit. Na tuto ideu navázala po druhé světové válce Organizace spojených národů, která vznikla již v červnu 1945 a do které se sdružilo 50 zemí, včetně ČSR. V květnu 1948 významní evropští politici vyhlásili v Haagu projekt evropského smíření a sjednocení, který byl završen Haagskou deklarací, která dala vzniknout Radě Evropy. Vznikaly další instituce, které měly evropský charakter: UNESCO (Organizace pro OSN pro výchovu, vědu a kulturu), Západoevropská unie (spolupráce v politické, kulturní a sociální sféře) a NATO (obrana členských států).

1.1 Historie Evropské unie

Předchůdcem Evropské unie je Evropské společenství uhlí a oceli, které vzniklo v roce 1952 a tvořilo je 6 zakladatelských států: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Nizozemsko a Spolková republika Německo. Ostatní západoevropské země se přidávaly postupně s cílem zamezit do budoucna další válce. V roce 1957 toto společenství na základě tzv. Římské smlouvy prohloubilo myšlenku hospodářské integrace a vytvořilo Evropské společenství pro atomovou energii a Evropské hospodářské společenství.

Evropské hospodářské společenství postupně nabývalo na významu a své původní zaměření dále rozšiřovalo také o problémy ekonomické, problémy rozvoje znevýhodněných regionů, sociální politiku a další problémy mimo hospodářskou sféru, což se později odrazilo i v jeho názvu a v roce 1965 bylo přejmenováno na Evropské společenství.

Tato tři společenství - Evropské společenství uhlí a oceli, Evropské společenství pro atomovou energii a Evropské společenství, tvoří základ dnešní Evropské unie, ustavené v roce 1992 Maastrichtskou smlouvou, která vstoupila v platnost 1.11.1993, v roce 1997 byla revidována a rozšířena Amsterodamskou smlouvou a v roce 2000 Smlouvou z Nice, které měly připravit evropské společenství na další rozšíření.

Evropská unie se stává jednou z nejsilnějších ekonomik světa, stále se rozšiřuje, k jejím zakládajícím státům, které jsou Německo, Francie, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko přistoupilo v roce 1973 Dánsko, Irsko a Spojené království, v roce 1981

Řecko, v roce 1986 Portugalsko a Španělsko, v roce 1995 Rakousko, Finsko a Švédsko. Největší rozšíření proběhlo v roce 2004, kdy se připojilo dalších 10 evropských států – Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Malta, Maďarsko, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

1.2 Politika Evropské unie

Instituce Evropské unie mají jen ty pravomoci, které jsou zahrnuty ve Smlouvách.

Pravomoci Evropské unie rozdělujeme na (www.businessinfo.cz):

„*Výlučné*“ - týkají se společné obchodní politiky, společného celního sazebníku, měnové politiky pro země eurozóny a vnitřního trhu.

„*Sdílené*“ – oblasti, ve kterých mohou členské státy vydávat legislativu v případě, že už tak neučinila Unie. Jedná se o zemědělství a rybolov, vízovou, přistěhovaleckou a azylovou politiku, hospodářskou a sociální soudržnost, hospodářskou soutěž, ochranu spotřebitele, životní prostředí, sociální politiku, občanství, dopravu a daně.

„*Doplňující*“ – aktivita Evropské unie směřuje jen k podpoře členských států v oblasti politiky zaměstnanosti, hospodářské politiky, celní spolupráce, vzdělávání, kultury, zdraví, vědy a výzkumu. Ostatní oblasti zůstávají v kompetenci jednotlivých států, tj. vnitřní organizace státu, národní identita, organizace ozbrojených sil, veřejná správa, veřejný pořádek a bezpečnost, organizace justice, mzdy, organizace zdravotnických služeb, lékařská péče a další.

1.2.1 Regionální politika

Mezi jednotlivými členskými státy Evropské unie existují značné rozdíly, těmi se zabývá regionální a strukturální politika, která působí v oblasti hospodářské a sociální soudržnosti. Základním prostředkem této politiky EU jsou strukturální fondy a Fond soudržnosti EU, které poskytují podporu při řešení strukturálních, hospodářských a sociálních problémů zvláště nových členských států, které mají nižší příjem na jednoho obyvatele a méně rozvinutou infrastrukturu. Tato politika funguje na principu solidarity uvnitř Evropské unie s cílem podpory rozvoje chudších regionů, podpory zaměstnanosti a rozvoje lidských zdrojů, snižování regionálních rozdílů, zabezpečení rovných příležitostí pro muže a ženy a ochrany životního prostředí.

Evropská unie provádí regionální politiku na několika úrovních (Vilamová, 2004):

- nadnárodní úrovni – regionální politika prováděná přímo EU
- národní úrovni – uskutečňovaná jednotlivými zeměmi v rámci společných pravidel
- regionální úrovni

Financování jednotlivých projektů regionální politiky vychází ze sedmi základních principů (Vilamová, 2004):

1. princip koncentrace – realizace podle předem stanovených cílů, je směřována do regionů s největšími problémy
2. princip partnerství – spolupráce mezi všemi orgány EU jak na úrovni Evropské komise, státu, regionu, tak v rámci partnerství v rámci regionu, státu
3. princip programování – prostředky jsou především vkládány do víceletých a více oborových programů s co nejkompexnějším řešením problému
4. princip doplňkovosti – prostředky fondů pouze doplňují investice ze státního rozpočtu jednotlivých států
5. princip monitorování a vyhodnocování – důraz na průběžné monitorování a vyhodnocení přínosů projektu
6. princip solidarity – podpora méně vyspělých zemí a regionů ze společného rozpočtu Evropské unie
7. princip subsidiarity – realizace jednotlivých akcí na co nejnižší úrovni rozhodování

1.2.2 Regiony Evropské unie

Každá země Evropské unie má své územněsprávní členění vyplývající z potřeb státní správy jednotlivých států. Z důvodu statistického a ekonomického monitorování situace regionální politiky byly zavedeny územně statistické jednotky – tzv. NUTS. Před vstupem do Evropské unie musela i Česká republika vytvořit tyto jednotky.

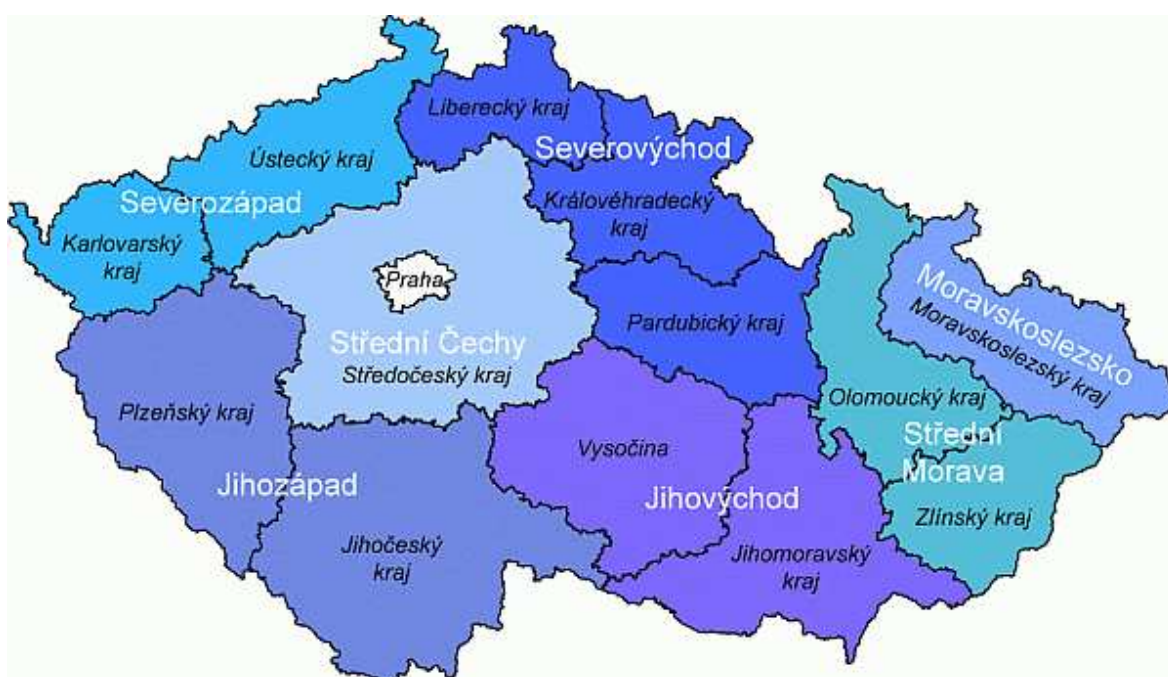
Hlavní úrovně územního členění regionu jsou (www.strukturalni-fondy.cz):

„NUTS 1 – území státu

NUTS 2 – oblast regionů soudržnosti

NUTS 3 – kraje“

Z hlediska strukturální a regionální politiky hrají důležitou roli tzv. NUTS 2, kterých je na území České republiky 8 a skládají se z jednoho až tří krajů s počtem obyvatel okolo 1 milionu.

Obr. 1: Mapa regionů soudržnosti (NUTS 2) v České republice.

1.3 Grantová politika Evropské unie

Prostředky pro realizaci regionální politiky jsou soustředěny ve dvou základních finančních nástrojích Evropské unie - společném rozpočtu EU a strukturálních fondech, které slouží ke snižování rozdílů mezi regiony a sociálními skupinami členských států. Z rozpočtu EU jsou financovány společné aktivity unie, prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti (Kohezní fond) se realizují výdaje na strukturální operace.

Kohezní fond existuje od roku 1993 a je určen k podpoře států, ne regionů. Kohezní fond se zaměřuje pouze na projekty ochrany životního prostředí a projekty v oblasti dopravní

infrastruktury, studie a opatření technické pomoci k těmto projektům. Kohezní fond je doplňkovým fondem s cílem posílit hospodářskou a sociální soudržnost.

Podle nařízení Rady Evropského společenství č. 1260/1999 sb. o obecných ustanoveních o strukturálních fondech patří do strukturálních fondů:

1. Evropský fond regionálního rozvoje
2. Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
3. Evropský sociální fond
4. Finanční nástroj na podporu rybolovu

Peníze ze strukturálních fondů jsou čerpány na základě cílů a priorit, které jsou definovány v operačních programech. V období 2007-2013 je v České republice využíváno 26 operačních programů rozdělených mezi tři cíle (www.strukturalni-fondy.cz):

Cíl Konvergence

- urychlení hospodářské konvergence nejméně rozvinutých regionů
- růst zaměstnanosti prostřednictvím investic do materiálních a lidských zdrojů
- investice do znalostní společnosti
- zvyšování schopnosti přizpůsobit se ekonomickým a společenským změnám
- ochrana životního prostředí

Cíl Konkurenceschopnost a zaměstnanost

- zvýšení zaměstnanosti v regionech s vysokou mírou nezaměstnanosti a méně funkčním trhem práce, které nespádají do cíle konvergence

Cíl Evropská územní spolupráce

- podpora společných programů přeshraniční spolupráce

V rámci cíle Konvergence jsou vyhlášeny regionální operační programy zaměřené na jednotlivé NUTS 2 s cílem urychlit rozvoj regionů, zvýšit konkurenceschopnost, atraktivitu regionů pro investory a posílit kvalitu života obyvatel a další tematické operační programy, které jsou zaměřené na různé oblasti:

Operační program Doprava

- zaměřený na zkvalitnění infrastruktury a vzájemné propojenosti železniční, silniční a říční dopravy v rámci tzv. transevropských dopravních sítí. Zahrnuje infrastrukturu celostátního významu, například dálnice, rychlostní komunikace a silnice I. třídy.

Operační program Životní prostředí

- zaměřený na zlepšování kvality životního prostředí a zdraví obyvatelstva. Je zaměřen na zlepšování stavu ovzduší, vody a půdy, řeší problematiku odpadů a průmyslového znečištění, podporuje péči o krajinu a využívání obnovitelných zdrojů energie a budování infrastruktury pro environmentální osvětu.

Operační program Podnikání a inovace

- zaměřený na podporu rozvoje podnikatelského prostředí a podporu přenosu výsledků výzkumu a vývoje do podnikatelské praxe. Podporuje vznik nových a rozvoj stávajících firem, využívání moderních technologií a obnovitelných zdrojů energie.

Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

- zaměřený na posilování výzkumného, vývojového a proinovačního potenciálu ČR, a to především prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem. Podporuje vybavení výzkumných pracovišť moderní technikou, budování nových výzkumných pracovišť a zvyšování kapacity terciárního vzdělávání.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost

- zaměřený na snižování nezaměstnanosti prostřednictvím aktivní politiky na trhu práce, profesního vzdělávání, dále na začleňování sociálně vyloučených obyvatel zpět do společnosti, zvyšování kvality veřejné správy a mezinárodní spolupráci v uvedených oblastech.

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

- zaměřený na zkvalitnění a modernizaci systémů počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, jejich propojení do komplexního systému celoživotního učení a ke zlepšení podmínek ve výzkumu a vývoji.

Integrovaný operační program

- zaměřený na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj: rozvoj informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik.

V rámci cíle Konkurenceschopnosti a zaměstnanosti jsou vypsány dva operační programy pro Prahu:

Konkurenceschopnost - zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako hlavního města členské země EU, zkvalitnění městského prostředí, zlepšení dostupnosti dopravních a telekomunikačních služeb a rozvinutí inovačního potenciálu města.

Adaptabilita - zvyšování zaměstnanosti a hospodářského růstu pražské ekonomiky prostřednictvím rozvoje trhu práce, zvyšováním počtu kvalifikované a konkurenceschopné pracovní síly a integrace sociálně vyloučených skupin obyvatelstva.

V rámci cíle Evropské územní spolupráce je podporována spolupráce regionů v Operačním programu přeshraniční, Operačním programu meziregionální a Operačním programu nadnárodní spolupráce regionů.

2 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH A EVROPSKÁ UNIE

Vzdělávání je jednou z priorit Evropské unie, má velký význam při řešení sociálních problémů, v boji proti nezaměstnanosti, vylučování menšin a určitých skupin ze společnosti, pracovního trhu a přístupu ke vzdělání, ale také při zvyšování konkurenceschopnosti evropských zemí. Nejdůležitějšími institucemi, které ovlivňují oblast vzdělávání jsou Evropská rada, která je tvořena předsedy vlád a prezidenty jednotlivých zemí, a Rada Evropské unie tvořená ministry vlád. Evropská unie ale nevytváří jednotný vzdělávací systém, pouze respektuje národní vzdělávací politiky jednotlivých zemí, které doplňuje o spolupráci mezi jednotlivými institucemi, výměnou informací a podporou jednotlivých zemí v rámci vzdělávacích programů. Členské státy tedy nesou plnou zodpovědnost za legislativní kroky v oblasti vzdělávání, Evropská unie vydává pouze doporučení, kterými by se měly jednotlivé státy zabývat.

Vzděláváním dospělých se zabývalo zasedání Evropské rady v roce 2000 v Lisabonu, kde přijalo Memorandum EU o celoživotním učení, které zahájilo „*celoevropskou debatu o účinné strategii pro uskutečňování celoživotního učení na individuální a institucionální úrovni a ve všech sférách veřejného a soukromého života.*“ (Strategie celoživotního učení ČR, 2008)

Mezi hlavní cíle Evropské unie v oblasti celoživotního učení patří osobní rozvoj jedince, aktivní občanství, zaměstnanost a zamezení sociálního vyloučení znevýhodněných skupin. Základními principy realizace těchto cílů je podpora učícího se jedince, rovnost v přístupu a kvalitě vzdělávacích příležitostí. V rámci Akčního programu podpory celoživotního učení na období let 2007-2013 se budou podporovat projekty a aktivity zahrnující programy vzdělávání od dětství až do pozdního věku, které umožňují vzájemnou výměnu, spolupráci a mobilitu mezi systémy vzdělávání a profesní přípravy v EU.

K důležitým dokumentům České republiky věnovaným vzdělávání patří Národní program rozvoje vzdělávání vytvořený v roce 1999 – tzv. Bílá kniha, která se stala východiskem pro rozvoj vzdělávací soustavy a základem pro dlouhodobou strategii vzdělávací politiky České republiky. Tento dokument zahrnuje nejen koncepci vzdělávání dětí a mládeže, ale také koncepci celoživotního učení, propojení školského systému se systémem dalšího vzdělávání, se sociální politikou a politikou zaměstnanosti. V oblasti vzdělávání dospělých

věnuje pozornost možnostem přístupu dospělých ke vzdělání vedoucím k dosažení stupně vzdělání a k dalšímu profesnímu, rekvalifikačnímu, zájmovému a občanskému vzdělávání.

V souladu se vzdělávací politikou Evropské unie byl v roce 2007 vytvořen dokument Strategie celoživotního učení ČR, který je na léta 2007–15 základním programovým dokumentem koncepce a politiky v oblasti celoživotního učení.

K důležitým dokumentům zabývajících se strategií rozvoje vzdělávací soustavy ČR a celoživotního učení patří Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice, který zpracovalo MŠMT v roce 2005 a 2007. Tento dokument se věnuje i otázkám dalšího vzdělávání, kde se zaměřuje především na podporu vytvoření Národní soustavy kvalifikací a zákona o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Strategie udržitelného rozvoje ČR (2005) a Národní strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj, která byla přijata v roce 2007 udává strategii pro realizaci základních zásad rozvoje vzdělávací soustavy ČR i celoživotního učení.

2.1 Principy vzdělávací politiky

Mezi nejdůležitější principy řadíme (Brdek, Vychová, 2004):

„- *Princip rovnosti příležitostí ke vzdělání*

- *Princip celoživotního vzdělávání*

- *Princip individualizace a diferenciac*

- *Princip internacionalizace“*

Podle principu rovnosti příležitostí ke vzdělání musí mít každý občan stejné šance v přístupu ke vzdělání. Pro znevýhodněné skupiny jako handicapované osoby, národnostní menšiny apod. jsou přijata taková opatření, aby všichni měli stejnou možnost vzdělávat se.

Princip celoživotního vzdělávání zahrnuje umožnění vzdělávání jedince podle jeho zájmů a potřeb v průběhu celého života. Celoživotní vzdělávání je důležité pro udržitelný rozvoj ekonomiky a společnosti.

Princip individualizace a diferenciac zahrnuje možnost přistupovat ke vzdělávání podle potřeb, schopností a možností vzdělávaných, aby si každý jedinec mohl zvolit nejvýhodnější způsob vzdělávání vzhledem k jeho potřebám.

Princip internacionalizace – úroveň vzdělání je jedním z měřítek ekonomického růstu státu, stává se proto mezinárodní záležitostí. Z důvodu možné mobility pracovní síly v zemích Evropské unie získává na mezinárodním významu.

2.2 Vymezení pojmu celoživotní učení

„Celoživotní učení spojuje individuální i společenský rozvoj ve všech směrech a prostředcích - v rámci formalizovaném, tedy ve školních institucích, v zařízeních odborné přípravy; terciálním vzdělávání, vzdělávání dospělých; v prostředí neformálním, tedy doma, v zaměstnání a v jiných společenských celcích. Jedná se o systémový přístup: zaměřuje se na standardy vědomostí a dovedností, které platí pro všechny děti od nejtělejšího věku k učení po celý život a koordinuje snahy o zajištění příslušných možností pro všechny dospělé, bez ohledu na zaměstnané usilující o postoupení na vyšší kvalifikační stupeň či nezaměstnané, kteří se potřebují rekvafikovat.“ (definice OCED z roku 2000)

V Memorandu EU o celoživotním učení je celoživotní učení definováno *„jako cílevědomá neustálá vzdělávací činnost, vykonávaná s cílem zlepšovat znalosti, dovednosti a kompetence.“* Celoživotní učení je tedy nepřetržitý proces vycházející z připravenosti člověka učit se v průběhu celého života.

Celoživotní učení rozdělujeme do dvou etap – počáteční a další vzdělávání. Počáteční vzdělávání zahrnuje předškolní, primární, sekundární a terciální vzdělávání a končí vstupem jedince na trh práce. Další vzdělávání se realizuje po ukončení povinné školní docházky nebo dosažení stupně vzdělání vstupem jedince na trh práce a je zaměřeno na kompetence důležité k dalšímu uplatnění, k rozvoji kompetencí a dovedností souvisejících nejen s pracovní činností, ale také s uplatněním v občanském a osobním životě.

Podle Memoranda EU se rozlišuje vzdělávání na (www.nvf.cz):

- *„formální*
- *neformální*
- *informální“*

Formální vzdělávání se uskutečňuje ve vzdělávacích institucích, zahrnuje vzdělávání v na sobě navazujících stupních vzdělání (základní, střední, vyšší odborné, vysokoškolské), jejichž absolvování je potvrzeno osvědčením.

Neformální vzdělávání se zaměřuje na získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které mohou zlepšit společenské i pracovní uplatnění účastníka vzdělávání. Je poskytováno zaměstnavateli, nestátními neziskovými organizacemi, soukromými vzdělávacími institucemi, ve školských zařízeních a dalších organizacích. Tento druh vzdělávání je podmíněn účastí odborného lektora, učitele či proškoleného vedoucího. Neposkytuje stupeň vzdělání.

Informální vzdělávání je získávání vědomostí, osvojování si dovedností a kompetencí z každodenních zkušeností a činností v práci, v rodině, ve volném čase. Zahrnuje také sebevzdělávání, je neorganizované a nesystematické.

2.3 Další vzdělávání v České republice

V devadesátých letech vznikla exploze poptávky v rámci vzdělávání dospělých, vlivem změny trhu práce se zvětšuje i motivace dospělých k dalšímu vzdělávání. Nabídka vzdělávacích aktivit byla rozmanitá, vznikaly nové instituce, rozvíjela se soustava vzdělávání dospělých, ale na druhé straně je zde patrná značná nekoordinovanost a mnohdy nízká kvalita nabízených programů. Není vytvořen systém nezávislého ověřování dosažených znalostí, pokud k němu dochází, provádí jej samotná instituce nabízející vzdělávací aktivitu. Chybí také systém nabízející informace o vzdělávacích možnostech a příležitostech. Další vzdělávání je často hrazeno jeho účastníky, zaměstnavatelé nejsou motivováni k financování rozvoje lidských zdrojů, pouze v rámci rekvalifikace, prohlubování a zvyšování kvalifikace, která je potřeba pro pracovní zařazení zaměstnance.

V dokumentu Strategie celoživotního učení (2008) jsou zformulovány hlavní body návrhu opatření týkající se dalšího vzdělávání:

- 1. „ Stimulovat jednotlivce i zaměstnavatele k rozšíření účasti na dalším vzdělávání a ke zvýšení investic do dalšího vzdělávání, provázat systémovou a programovou složku finanční podpory dalšího vzdělávání.*
- 2. Zajistit uznávání různých vzdělávacích cest k získání kvalifikace.*
- 3. Vytvořit podmínky pro sladění nabídky vzdělávání s potřebami trhu práce.*
- 4. Rozvinout nabídku dalšího vzdělávání podle potřeb klientů a zajistit dostupnost vzdělávacích příležitostí.*

5. Zvýšit úroveň vzdělávání zaměstnanců podniků tak, aby se stalo účinným faktorem posilování konkurenceschopnosti podniků a profesní flexibility zaměstnanců.

6. Rozvinout informační a poradenský systém pro uživatele dalšího vzdělávání.“

V České republice stále není společenské klima motivující dospělé a zaměstnavatele k podpoře profesního a zájmového vzdělávání, aby se toto stalo potřebnou investicí pro pracovní postup i osobní život.

2.3.1 Další vzdělávání učitelů

V rámci dalšího vzdělávání učitelů rozlišujeme (vyhláška 317/2005 sb.):

„Studium ke splnění kvalifikačních předpokladů:

Studiem získává jeho absolvent znalosti a dovednosti v oblasti pedagogických, speciálně pedagogických nebo psychologických věd, které jsou součástí jeho odborné kvalifikace. Studium se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 200 vyučovacích hodin.

Studium ke splnění dalších kvalifikačních předpokladů:

Studiem k rozšíření odborné kvalifikace získává jeho absolvent

- a) způsobilost vykonávat přímou pedagogickou činnost na jiném druhu školy nebo na jiném stupni školy*
- b) způsobilost vyučovat další předměty,*
- c) způsobilost vykonávat přímou speciálně pedagogickou činnost u zdravotně postižených dětí, žáků a studentů s jiným druhem postižení.*

Studium se uskutečňuje v rámci programu celoživotního vzdělávání na vysoké škole v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin.

Studium k prohlubování odborné kvalifikace:

Průběžné vzdělávání

- a) Průběžné vzdělávání je zaměřeno na aktuální teoretické a praktické otázky související s procesem vzdělávání a výchovy.*

b) Obsahem průběžného vzdělávání jsou zejména nové poznatky z obecné pedagogiky, pedagogické a školní psychologie, teorie výchovy, obecné didaktiky, vědních, technických a uměleckých oborů a jejich oborových didaktik, prevence sociálně patologických jevů a bezpečnosti a ochrany zdraví. Průběžné vzdělávání může zahrnovat i jazykové vzdělávání pedagogických pracovníků.

c) Formy průběžného vzdělávání jsou zejména účast na kurzu a semináři. Délka trvání vzdělávacího programu průběžného vzdělávání činí nejméně 4 vyučovací hodiny.“

2.4 Možnosti financování dalšího vzdělávání učitelů ze strukturálních fondů EU

Národní strategický referenční rámec ČR 2007–2013 zpracovaný v květnu 2006 je základním dokumentem ČR pro čerpání dotací z fondů Evropské unie v letech 2007–13.

Největší možnosti financování dalšího vzdělávání učitelů ze strukturálních fondů nabízí operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost. Ten je rozdělen do 5 prioritních os, které jsou dále upřesněny v tzv. oblastech podpory (www.strukturalni-fondy.cz):

„*Prioritní osa 1 - Počáteční vzdělávání* (z fondů EU vyčleněno 612,1 mil. €, tj. 34 % alokace OPVK)

V prioritní ose 1 jsou formulovány tři oblasti podpory:

1.1 Zvyšování kvality ve vzdělávání.

1.2 Rovné příležitosti dětí a žáků, včetně dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

1.3 Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení.

Prioritní osa 2 - Terciární vzdělávání, výzkum a vývoj (z fondů EU vyčleněno 626,5 mil. €, tj. 35 % alokace OPVK)

V prioritní ose 2 jsou formulovány čtyři oblasti podpory:

2.1 Vyšší odborné vzdělávání

2.2 Vysokoškolské vzdělávání

2.3 Lidské zdroje ve výzkumu a vývoji

2.4 Partnerství a síť

Prioritní osa 3 - Další vzdělávání (z fondů EU vyčleněno 289,9 mil. €, tj. 16 % alokace OPVK)

V prioritní ose 3 jsou formulovány dvě oblasti podpory:

3.1 Individuální další vzdělávání

3.2 Podpora nabídky dalšího vzdělávání

Prioritní osa 4 - Systémový rámec celoživotního učení (z fondů EU vyčleněno 227,1 mil. €, tj. 12 % alokace OPVK)

V prioritních osách 4a a 4b jsou formulovány tři oblasti podpory:

4.1 Systémový rámec počátečního vzdělávání

4.2 Systémový rámec terciárního vzdělávání a rozvoje lidských zdrojů ve výzkumu a vývoji

4.3 Systémový rámec dalšího vzdělávání

Prioritní osa 5 – Technická pomoc (z fondů EU vyčleněno 72,4 mil. €, tj. 4 % alokace OPVK)

V prioritních osách 5a a 5b jsou formulovány tři oblasti podpory:

5.1 Řízení, kontrola, monitorování a hodnocení programu

5.2 Informovanost a publicita programu

5.3 Zvýšení absorpční kapacity subjektů implementujících program“

Prioritní osa 1 - podpora je zaměřena na základní a střední školství – např. zavádění nových vyučovacích metod, rozšíření výuky cizích jazyků, asistenční služby pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení a pod.

Prioritní osa 2 - podpora je zaměřena na terciální vzdělávání – vyšší odborné školy a vysoké školy, např. inovace studijních programů, další vzdělávání učitelů, další odborné vzdělávání, na oblast výzkumu a vývoje, podporu mobility pracovníků apod.

Prioritní osa 3 – podpora je zaměřena např. vzdělávací programy pro vzdělávání dospělých, vzdělávání lektorů, pedagogů, řídicích a organizačních pracovníků škol, programy zaměřené na vzdělávání v oblasti obecných a odborných kompetencí apod.

Prioritní osa 4 - podpora programů v oblasti počátečního, terciárního a dalšího vzdělávání, které přispívají k utváření systému celoživotního učení.

Prioritní osa 5 – se týká podpory financování aktivit spojených s administrací a řízením programu.

Oprávněnými žadateli jsou školy a školská zařízení, instituce vědy a výzkumu, organizace působící ve vzdělávání a kariérovém poradenství, nestátní neziskové organizace, ústřední orgány státní správy a jimi řízené organizace, obce, města, kraje a další.

Řídicím orgánem tohoto operačního programu je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, zprostředkujícím subjektem jsou kraje.

Z podkladů Evropské komise k finančním alokacím ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti je zřejmé, že celková alokace operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost bude 1,83 mld. €.

Kromě dotací z operačních programů strukturálních fondů mohou školy čerpat prostředky také z dalších zdrojů: Programu celoživotního učení (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci, Grundtvig), který podporuje například mezinárodní mobility, tzv. Norských grantů, grantů vypisovaných Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy vždy pro konkrétní téma a také grantů krajů a bilaterálních projektů, grantů nadací, atd.

2.5 Zásady pro vypracování a realizaci projektů v oblasti dalšího vzdělávání

Projekt může být definován „jako řada aktivit se stanovenými cíli, které vedou ke konkrétnímu výsledku v daném časovém rámci, jehož cílem je vytvořit jedinečný produkt či službu. Projekt, jenž musí naplnit stanovené cíle a záměry pomocí dostupných zdrojů během vymezeného období, je připraven tak, aby se vypořádal s problémy, jejichž řešení je požadováno.“ (Vilamová, 2004, str.121)

Grantový projekt „je projekt obvykle menšího rozsahu, podporovaný formou dotačního řízení a předkládaný na základě výzvy k předkládání žádostí v rámci globálního grantu.

Tyto projekty jsou zaměřeny hlavně na realizaci služeb pro cílové skupiny jednotlivců a organizací na základě poptávky specifikované příjemci a vycházející z analýzy potřeb cílové skupiny. Umožňují uplatnění inovačních přístupů k řešení problémů a potřeb cílových skupin a zapojení místních iniciativ.“ (Palánová, Rathouský 2008, str.34)

Grantový projekt tedy musí být v souladu s vyhlášeným programem, po formální stránce musí mít všechny náležitosti a musí být zajištěna udržitelnost nejméně po předepsanou dobu, což u projektů podporovaných v rámci strukturálních fondů činí 5 let od skončení projektu. Vyhlášovatelem a správcem globálního grantu je kraj, který na základě výzvy přijímá a hodnotí předložené grantové projekty.

Projekt o dotaci z fondů Evropské unie musí splňovat určitá pravidla. Projekty žádající dotace ze strukturálních fondů musí být vytvořeny a odevzdány v aplikaci Benefit7+, kterou nalezneme na www.zadost-eu.cz. Pokud dojde ke schválení projektu, je tato aplikace také místem pro komunikaci mezi předkladatelem projektu a jeho administrátorem.

Projekt se skládá z následujících bodů (Vilamová, 2005):

- a) **název projektu** – vyjadřuje zaměření projektu, čeho se týká
- b) **umístění projektu** – kde bude projekt realizován (území kraje, okresu, obce),
- c) **zdůvodnění projektu** – zdůvodnění potřebnosti realizace
- d) **popis projektu** – stanovení cíle, cílové skupiny, motivaci a přínos pro cílovou skupinu, rizika, vazby na jiné projekty
- e) **zabezpečení projektu** – finanční zabezpečení, technické prostředky, stanovení zodpovědnosti osob za realizaci projektu
- f) **časový postup při realizaci projektu** – harmonogram aktivit
- g) **finanční plán** – analýzu zdrojů financování, nákladů a výnosů, způsob spolufinancování,
- h) **výběr a stanovení indikátorů pro monitoring a hodnocení projektu** – ukazatele výsledků jednotlivých výstupů jednotlivých aktivit projektu
- i) **vliv projektu na životní prostředí** – možný dopad realizace projektu na životní prostředí
- j) **očekávané efekty z realizace projektu** – jaký dopad bude mít realizace projektu ze společenského hlediska

- k) **zajištění implementace projektu do praxe** – které instituce budou zajišťovat realizaci, kontrolu financí a dosažených výsledků
- l) **zajištění rovným podmínk pro muže a ženy** – projekt nesmí podporovat jakoukoliv diskriminaci

Každý projekt tedy musí mít předem vymezený cíl, časové vymezení (začátek a konec projektu), určenu cílovou skupinu, na kterou je zaměřen, sestaven harmonogram aktivit, vlastní rozpočet, finanční zajištění. Je pokusem o něco nového, tudíž obnáší určité riziko, má přidanou hodnotu a přináší inovace.

Při tvorbě projektu v oblasti dalšího vzdělávání je nutné nejprve vytvořit vzdělávací program, který je zaměřen na cíl, jenž chceme programem dosáhnout. Na základě předem provedené tzv. analýzy vzdělávacích potřeb identifikujeme potřebu vzdělávání k překlenutí výkonnostní rezervy a stanovíme cíl a prostředky k dosažení tohoto cíle.

Zjednodušená struktura postupu při vytváření vzdělávacího programu podle Prášilové (2006):

1. zjištění vzdělávacích potřeb a určení specifík osob, kterých se tyto potřeby týkají
2. vytýčení tzv. programového cíle, což je výstup z programu
3. rozpracování tohoto cíle do dílčích realizačních cílů uspořádaných v čase
4. určení vhodného učiva, doplnění dalšími realizačními nástroji vzdělavatele
5. stanovení postupů a nástrojů pro ověření, zda a jak bylo dosaženo stanovených cílů

Při tvorbě vzdělávacího programu tedy zjišťujeme vzdělávací potřeby, které se týkají osob zapojených do vzdělávání, definujeme cíl, který rozpracujeme do dílčích cílů, zvolíme postupy a nástroje, kterými tyto cíle realizujeme a určíme způsob, jakým provedeme hodnocení.

Hodnocení je důležitou součástí vzdělávacího programu, jelikož je nutné si ověřit, zda program splnil předem definované cíle, zda byla uspokojena vzdělávací potřeba.

Mnohdy k hodnocení nedochází z těchto důvodů:

1. ze strany managementu: – nejsou stanoveny cíle hodnocení
- finanční náročnost

- hodnocení by mohlo ohrozit další realizaci programu
 - management neumí zajistit hodnocení
2. ze strany účastníků:
- nechtějí se zúčastnit hodnocení, protože se tím cítí ohroženi
 - hodnocení testem nebo zkouškou považují za nepřijatelné

Metody vhodné pro provádění hodnocení vzdělávacího programu jsou dotazník, rozhovor, test, zkouška před a po, pozorování, hodnocení výkonu, porovnání údajů o práci organizace, získaná kvalifikace, vnější vnímání obchodních partnerů atd.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 PROJEKT DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ UČITELŮ ZUŠ HOLEŠOV

Základní umělecká škola Františka Xavera Richtera v Holešově má ve školním roce 2008-9 665 žáků, z toho 394 v hudebním, 230 ve výtvarném a 39 žáků v tanečním oboru, které vyučuje 21 řádných a 4 externí učitelé. Výuka probíhá také na odloučených pracovištích na Základní škole v Kostelci u Holešova a Prusinovicích.

V hudebním oboru se mohou zájemci přihlásit k výuce hry na sedmnáct hudebních nástrojů, sólovému a komornímu zpěvu. Součástí výuky je také souborová a komorní hra. Žáci mají možnost rozvíjet své hudební schopnosti v houslovém, tanečním, kytarovém a akordeonovém souboru. Žáci mateřských škol mohou docházet do přípravného oddělení zobcových fléten a přípravného oddělení výtvarného a tanečního oboru. Ve výtvarném oboru se žáci učí základům v kresby, malby, keramiky a v dekorativních činnostech (plošné a prostorové kresbě, objektové a akční tvorbě a výtvarné kultuře). V tanečním oboru se žáci učí základům pohybové výchovy, klasického, lidového, současného tance a taneční praxi.

Kromě výuky hudebního, výtvarného a tanečního oboru škola spolupracuje s ostatními školami a kulturními institucemi města, žáci i učitelé se podílí na kulturním dění města Holešova a blízkého okolí.

Výuka na základní umělecké škole klade velké nároky na učitele jak po stránce pedagogické, tak i umělecké. Studium je organizováno v individuální, skupinové i kolektivní výuce, kde se setkávají žáci různého věku - od 5 let až po dospělé. U žáků 1.stupně základního studia je velmi důležitá znalost metodik výuky a profesní znalosti a dovednosti. Tyto aspekty řeší bohatá nabídka dalšího vzdělávání učitelů základních uměleckých škol organizovaná ministerstvem školství. Avšak pro výuku žáků vyšších ročníků 1.stupně a žáků 2.stupně je nutná nejen znalost metodik, psychologie a vyučovací praxe, ale především jsou nutné umělecké kvality samotného učitele a jeho další umělecký růst.

3.1 Metodologie

3.1.1 Analýza dokumentů

Pro vypracování grantového projektu jsem se musela seznámit s dokumenty týkající se grantové politiky Evropské unie a prostudovat dokumenty a grantové programy nabízející

možnosti čerpání financí z evropských fondů v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů. Jelikož jsem chtěla zahrnout do projektu i jazykové vzdělávání pedagogů, což některé programy Evropské unie na podporu vzdělávání pedagogům ZUŠ neumožňují, jelikož nevyužívají cizí jazyk k výuce, zvolila jsem vypracovat projekt o dotaci ze strukturálních fondů EU v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který dotaci na jazykové vzdělávání pedagogům ZUŠ umožňuje. Z možností, které tento program nabízí jsem zvolila projekt v rámci prioritní osy 1, která je zaměřena na počáteční vzdělávání, v oblasti podpory 1.3 - Další vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení.

Pro vytvoření žádosti o dotaci na grantový projekt je nezbytné prostudovat také příručku pro žadatele o dotaci ze strukturálních fondů Evropské unie. Je také nezbytné se seznámit s aplikací Benefit7+, pomocí které jsou žádosti o dotaci podávány, nastudovat zásadní dokumenty k této aplikaci a naučit se v ní pracovat.

3.1.2 Metoda dotazníkového šetření

K vytvoření vzdělávacího programu financovaného ze strukturálních fondů EU je nutné znát potřeby a požadavky účastníků dalšího vzdělávání. K tomuto účelu jsem sestavila krátký dotazník, pomocí něhož jsem zkoumala úroveň vzdělání pedagogů, jazykové schopnosti, individuální zájem o vzdělávání v prázdninových kurzech a požadavky pedagogů týkající se jejich dalšího uměleckého rozvoje. Dotazník mi měl napomoci ke konstrukci projektu dalšího vzdělávání učitelů ZUŠ Holešov podle jejich požadavků a potřeb a k ověření zájmu a motivace cílové skupiny k tomuto způsobu vzdělávání.

V dotazníku jsem použila 13 otázek, z toho 6 uzavřených, 4 polootevřené, 1 otevřenou, 2 uzavřené kategorické.

Počet respondentů bylo 25 pedagogů ZUŠ Holešov a jelikož jsem byla přítomna u administrace dotazníku, návratnost byla 100%.

3.1.3 Projekt

K vypracování žádosti o dotaci na grantový projekt jsem použila předepsaný formulář v aplikaci Benefit7+ dostupný na stránce www.zadost-eu.cz, který slouží k vypracování a podání žádosti o podporu ze strukturálních fondů Evropské unie. Aplikace je přímo napojena na informační systém ARES provozovaný Ministerstvem financí ČR, aplikaci

Benefit7+ spravuje Centrum pro regionální rozvoj České republiky. Žadatelům je webová žádost Benefit7+ umožněna využívat bezplatně, přístup je chráněn přihlašovacím heslem, registrace probíhá přes emailovou adresu žadatele. Aplikace slouží také pro komunikaci mezi žadatelem a jeho administrátorem.

Žádost o dotaci ze strukturálních fondů EU jsem vypracovala ve formuláři pro prioritní osu 1, oblast podpory 1.3, určeného pro žádosti na podporu dalšího vzdělávání pracovníků škol a školských zařízení Zlínského kraje.

3.2 Příprava projektu

Motivem pro vytvoření projektu vzdělávacího programu pro pedagogy ZUŠ Holešov byly osobní rozhovory s několika z nich o potřebě rozvíjení vlastních uměleckých dovedností a finanční náročnosti aktivit podporujících jejich umělecký růst, kterých by se chtěli zúčastnit ve svém volném čase v době letních prázdnin a které by byly přínosem nejen pro ně samotné, ale také by obohatily a zkvalitnily jejich výuku a napomohly k motivaci žáků a také k motivaci pedagogů v jejich další náročné pedagogické činnosti.

3.2.1 Stanovení cílové skupiny

Cílovou skupinou jsou pedagogové Základní umělecké školy F.X.Richtera v Holešově. Pedagogický sbor se skládá z 25 učitelů, z toho v hudebním oboru vyučuje 21, výtvarném oboru 3 a tanečním oboru 1.

Z pedagogů hudebního oboru má věk do 30 let 6 učitelů, což činí 28,6%, ve věkové kategorii 30-40 let je 1 učitel (4,8%), 40-50 let 6 učitelů (28,6%), nad 50 let 5 učitelů (24%), pracujících důchodců 3 (14%). Všichni učitelé mají předepsanou aprobaci - vyšší střední vzdělání získané studiem konzervatoře, 3 učitelé (14%) mají navíc vysokoškolské vzdělání, 2 v pedagogice, 1 v hudebních vědách.

Ve výtvarném oboru mají všichni pedagogové předepsanou aprobaci, 1 učitel (33,3%) ve věku 30-40 let s vysokoškolským vzděláním, 2 učitelé (66,6%) ve věku 40-50 let se středním vzděláním a doplňujícím studiem pedagogiky.

Taneční obor vyučuje 1 pedagog (100%) ve věku 30-40 let se středním vzděláním bez aprobace.

3.2.2 Analýza potřeb

Prvním krokem tvorby projektu dalšího vzdělávání pedagogů ZUŠ Holešov bylo ověřit zjištění, které jsem získala osobními rozhovory, zda vzdělávací potřeby v oblasti uměleckých kompetencí má většina pedagogů a zda vytvoření projektu může podnítit i další pedagogy ke zvyšování svých uměleckých schopností a dovedností a zda by se jednotliví učitelé chtěli do tohoto projektu zapojit. Aby byl projekt sestaven podle požadavků pedagogů, provedla jsem dotazníkové šetření.

V oblasti dalšího uměleckého vzdělávání učitelů ZUŠ v Holešově jsem se zaměřila na to, zda mají pedagogové zájem o rozvíjení svých uměleckých kompetencí v oboru předmětu, který vyučují a zda se zúčastňují během školního roku seminářů a kurzů v rámci dalšího vzdělávání. Dále jsem zkoumala, zda se někdy vzdělávali v prázdninovém kurzu, letní škole nebo workshopu zaměřeném na předmět výuky, zda mají zájem se těchto kurzů dále účastnit, jakých kurzů se chtějí zúčastnit a v čem se chtějí zdokonalovat, jaký přínos očekávají, případně z jakého důvodu se těchto kurzů neúčastní.

V oblasti jazykového vzdělávání jsem ověřovala, zda mají zájem o jazykové vzdělávání, jaké jazyky ovládají, na jaké úrovni, jaký způsob výuky by si zvolili a zda mají zájem o složení jazykové zkoušky LTE na své dosažené jazykové úrovni.

Cíl dotazníkového šetření:

1. Dosavadní způsob rozvíjení uměleckých kompetencí.
2. Zájem pedagogů o vzdělávání v prázdninovém kurzu, letní škole nebo workshopu zaměřeném na předmět výuky.

Hypotéza č.1: Pedagogové, kteří se účastní DVPP během školního roku, projeví zájem i o prázdninové kurzy.

Proměnné: DVPP – další vzdělávání pedagogických pracovníků, které je nabízeno prostřednictvím MŠMT během školního roku

prázdninové kurzy – většinou 7 – 10 denní hudební, výtvarné nebo taneční kurzy konané během letních prázdnin, pořádané různými subjekty, zaměřené na rozvoj uměleckých kompetencí

3. Jazykové schopnosti a zájem o celoroční jazykové vzdělávání.

Hypotéza č.2: Pedagogové, kteří mají zájem o prázdninové kurzy, mají zájem i o kurzy anglického jazyka.

Proměnné: prázdninové kurzy – většinou 7 – 10 denní hudební, výtvarné a taneční kurzy konané během letních prázdnin pořádané různými subjekty
kurzy anglického jazyka – jazykové vzdělávání angličtiny během školního roku organizované v rámci projektu

3.2.2.1 *Dosavadní způsob rozvíjení uměleckých kompetencí*

Tab.1. Účast pedagogů na dalším vzdělávání

	hudební obor		výtvarný obor		taneční obor		celkem				součet 100%
	účast	ne- účast	účast	ne- účast	účast	ne- účast	účast	%	ne- účast	%	
semináře a kurzy DVPP během školního roku	18	3	3	0	1	0	22	88	3	12	25
účast na letních školách a prázdninových kurzech	5	16	1	2	0	1	6	24	19	76	25

Z tabulky (Tab.1) vyplývá, že většina respondentů má zájem o svůj profesní růst, v rámci DVPP během školního roku se vzdělává 22 respondentů, což je 88%, pouze 3 (12%) se neúčastní. Tuto skupinu tvoří pracující důchodci, kteří pracují na částečný úvazek na dohodu o pracovní činnosti a již nemají zájem se dále vzdělávat.

Rozvojem uměleckých kompetencí a dovedností v rámci vzdělávání v letních školách, prázdninových kurzech a workshopech, si prohlubuje svůj profesní růst 6 respondentů, což je 24% , 19 respondentů (76%) se této formy vzdělávání neúčastní. Jako důvod uvedlo 6 respondentů finanční náročnost, 3 respondenti nezájem o tyto kurzy, 4 respondenti nemají

zájem se vzdělávat v době letních prázdnin, 8 respondentů má jiné důvody, proč se těchto kurzů neúčastní. Z 6 respondentů, kteří se vzdělávají v rámci prázdninových kurzů, 4 uvedli, že k aktivní účasti na této formě dalšího vzdělávání potřebují znalost angličtiny.

3.2.2.2 *Zájem pedagogů o další vzdělávání v prázdninovém kurzu, letní škole nebo workshopu zaměřeném na předmět výuky.*

Hypotéza č.1: Pedagogové, kteří se účastní DVPP během školního roku, projeví zájem i o prázdninové kurzy.

Tab. 2. Srovnání zájmu o vzdělávání na seminářích DVPP a zájmu o prázdninové kurzy

		hudební obor	výtvarný obor	taneční obor	celkem	%
zájem o semináře a kurzy DVPP během školního roku		18	3	1	22	100
z toho	zájem o prázdninové kurzy	11	1	1	13	59
	nezájem o prázdninové kurzy	7	2	0	9	41

Z tabulky (Tab.2) vyplývá, že dalšího vzdělávání učitelů v rámci seminářů DVPP konaných během školního se zúčastňuje 22 respondentů, 18 vyučujících hudební obor, 3 výtvarný obor a 1 taneční obor. Zájem o rozvíjení uměleckých kompetencí v prázdninových kurzech projevilo z tohoto počtu 59% respondentů (11 vyučujících hudební obor, 1 výtvarný obor, 1 taneční obor), 41% o tuto formu dalšího vzdělávání nemá zájem i pokud by škola pedagogy v rámci projektu finančně podpořila.

Ověření hypotézy č.1: Předpokládala jsem, že všichni pedagogové, kteří se zúčastňují DVPP během školního roku, budou mít zájem také o vzdělávání v prázdninových kurzech. Zájem o vzdělávání v prázdninových kurzech neprojevili všichni pedagogové, kteří se účastní DVPP během školního roku, z celkového počtu 22 pedagogů zúčastňujících se DVPP projevilo zájem o prázdninové kurzy 13 pedagogů, což činí pouze 59% .

3.2.2.3 *Jazykové schopnosti a zájem o celoroční jazykové vzdělávání.*

Hypotéza č.2: Pedagogové, kteří mají zájem o prázdninové kurzy, mají zájem i o kurzy anglického jazyka.

Tab.3 . Srovnání zájmu o prázdninové kurzy a zájmu o kurzy anglického jazyka.

	hudební obor		výtvarný obor		taneční obor		součet	
	zájem o letní kurzy	11	52%	1	33,3%	1	100%	13
nezájem o kurzy	10	48%	2	66,6%	0	0%	12	48%
celkový počet	21	100%	3	100%	1	100%	25	100%
zájem o kurz angličtiny	13	62%	1	33,3%	1	100%	15	60%
nezájem o kurz angličtiny	8	38%	2	66,6%	0	0%	10	40%
celkový počet	21	100%	3	100%	1	100%	25	100%

Podle tabulky (Tab.3) zájem o letní kurzy projevilo 52% z celkového počtu respondentů, z toho z celkového počtu vyučujících v hudebním oboru 52%, výtvarném oboru 33,3% a tanečním oboru 100%. Nezájem o letní kurzy projevilo 48% z celkového počtu respondentů.

Z celkového počtu respondentů projevilo zájem o výuku angličtiny 60% respondentů, 40% nemá zájem o prohlubování svých jazykových schopností v kurzech pořádaných v rámci projektu.

Ověření hypotézy č.2: Předpokládala jsem, že pouze pedagogové, kteří mají zájem o prázdninové kurzy, mají zájem i o kurzy anglického jazyka. Zájem o kurzy anglického jazyka je větší než zájem o prázdninové kurzy. O kurzy angličtiny vyjádřilo zájem 60%, kdežto o prázdninové kurzy jen 52% respondentů.

Tab.4 . Úroveň jazykových znalostí pedagogů

		jazyk anglický	jiný světový jazyk
začátečník	do 30 let	1	4
	30-40 let	0	1
	40-50 let	1	1
	nad 50 let	3	0
	důchodce	0	0
součet		5	5
%		20	20
mírně pokročilý	do 30 let	0	1
	30-40 let	1	3
	40-50 let	1	3
	nad 50 let	0	0
	důchodce	0	3
součet		2	10
%		8	40
středně pokročilý a vyšší	do 30 let	1	0
	30-40 let	1	2
	40-50 let	1	1
	nad 50 let	1	1
	důchodce	0	0
součet		4	4
%		16	16
celkem		11	19
celkem %		44	76

Podle tabulky (Tab.4) z hlediska znalostí anglického jazyka z celkového počtu 25 respondentů ovládají tento jazyk na úrovni středně pokročilé a vyšší 4 respondenti, což činí 16%. Z toho ve věkové kategorii do 30 let - 1; 30-40 let - 1; 40-50 let -1; nad 50 let – 1. Na úrovni mírně pokročilé ovládají anglický jazyk 2 respondenti, což činí 8%, ve věkové kategorii do 30 let – 0; 30-40 let – 1; 40-50 let – 1; nad 50 let – 0. Základy jazyka zvládá 5

respondentů, což představuje 20%, ve věkové kategorii do 30 let - 1; 30-40 let - 0; 40-50 let - 1; nad 50 let – 3.

Z celkového počtu 25 respondentů má znalosti anglického jazyka 11 respondentů, což představuje 44%, znalosti dalšího světového jazyka na různých úrovních má 19 respondentů, což činí 76%.

Tab.5 . Znalost cizího jazyka

	do 30 let	30-40 let	40-50 let	nad 50 let	důchodci	součet	%
bez znalosti cizího jazyka	0	0	3	0	0	3	12
znalost pouze jednoho jazyka	5	1	4	5	3	18	72
znalost více světových jazyků	1	2	1	0	0	4	16
celkem	6	3	8	5	3	25	100
z toho bez znalosti angličtiny	4	1	5	1	3	14	56

Z tabulky (Tab.5) vyplývá, že bez znalosti jakéhokoliv světového jazyka jsou 3 respondenti, což činí 12%, všichni ve věkové kategorii 40-50 let.

Znalost pouze jednoho světového jazyka uvedlo 18 respondentů, což činí 72%, z toho 5 ve věkové kategorii do 30 let; 30-40 let – 1; 40-50 let – 4; nad 50 let – 5; pracující důchodci – 3.

Znalost více světových jazyků uvádí 4 respondenti, což představuje 16%, z toho ve věkové kategorii do 30 let – 1; 30-40 let – 2; 40-50 let – 1.

Bez znalostí angličtiny je 14 respondentů, což představuje 56% z celkového počtu respondentů. Ve věkové kategorii do 30 let – 4; 30-40 let 1; 40-50 let – 5; nad 50 let – 1; a pracující důchodci – 3.

Tab.6. Preference k vytvoření kurzu anglického jazyka

		do30 let	30-40 let	40-50let	nad 50 let	celkem	
podle počtu žáků	3-4 žáci	3	3	4	1	11	73%
	5-10 žáků	0	0	1	1	2	13,5%
	individuální výuka	0	0	0	2	2	13,5%
	celkem	3	3	5	4	15	100%
podle doby konání	dopoledne	2	3	3	3	11	73%
	večer	1	0	2	1	4	27%
	celkem	3	3	5	4	15	100%
rozdělení jazykových skupin	dle věku a schopností	3	0	3	4	10	67%
	podle schopností	0	3	2	0	5	33%
	celkem	3	3	5	4	15	100%
jazyková zkouška LTE	ano	1	2	3	3	9	60%
	ne	0	1	1	1	3	20%
	nevím	2	0	1	0	3	20%
	celkem	3	3	5	4	15	100%

Podle preferencí uvedených v tabulce (Tab.6), by měly být vytvořeny jazykové kurzy odpovídající požadavkům většiny respondentů. Z celkového počtu 15 respondentů, kteří si chtějí prohlubovat jazykové znalosti angličtiny, 73% preferuje výuku v malých skupinách po 3 až 4 žácích, 13,5% výuku ve větších skupinách po 5 až 10 žácích a 13,5% dává přednost individuální výuce. Jako nejvýhodnější dobu ke konání kurzů uvedlo 73% respondentů dopolední výuku, 27% preferuje večerní kurzy. Rozdělení jazykových skupin nejen podle jazykových schopností, ale také podle věku preferuje 67% respondentů, 33% považuje rozdělení jen podle schopností za vyhovující.

K vykonání jazykové zkoušky LTE na jazykové úrovni odpovídající schopnostem projevilo zájem 60% respondentů, 20% nemá zájem o tuto zkoušku a 20% ještě není rozhodnuto, zda bude chtít zkoušku vykonat.

3.2.3 Prostředky k dosažení potřeb

Učitelé hudebního oboru mají především zájem o rozvoj a prohlubování dovedností ve hře na hudební nástroj, který vyučují, o správnou interpretaci děl různých období, seznamování s novými poznatky v oblasti techniky hry a možnost získat další notový materiál, který mohou využít při výuce. Také mají zájem o studium hry na nástroje, které nevyučují, ale zvládnutím jiného hudebního nástroje na vysoké úrovni by mohli rozšířit nabídku výuky v ZUŠ. Pedagogové hudebního oboru mají zájem zúčastnit se především těchto kurzů:

Mezinárodní letní škola staré hudby Valtice, Letní škola staré hudby Prachatice, Kytarové kurzy Brno, Flétnové kurzy Bystřice pod Hostýnem, Letní flétny České Budějovice, Klavírní interpretační kurzy Praha, Ostravské dny 2009, Mezinárodní interpretační kurzy Brno, Mezinárodní interpretační kurzy Litomyšl.

Učitelé výtvarného oboru projevili zájem o rozvoj své vlastní tvorby, seznamování s netradičními technikami, zdokonalování v práci s keramikou, získávání nových podnětů k výuce a výměnu zkušeností v těchto kurzech: Výtvarné týdny na Šumavě, Letní kurzy Fakulty výtvarných umění Brno, Kurzy keramiky a sympozium keramiky v Koněšíně, Keramické kurzy Svídnice.

Učitelka tanečního oboru má zájem o kurzy a workshopy rozvíjející její taneční schopnosti a dovednosti, má zájem o získávání nových poznatků z oblasti klasického i moderního tance a vytváření tanečních choreografií, které může využít při své výuce, zdokonalování metodiky v tanečních technikách. Především se chce účastnit těchto kurzů: Tanec bez hranic Orlická přehrada, Letní prázdninová škola tance Třešť, Letní škola afrického tance Praha a Horní Maršov.

Všichni učitelé považují absolvování letních kurzů za prospěšné pro motivaci ke své další práci.

V oblasti rozvoje jazykových znalostí projevili učitelé zájem o výuku angličtiny v kurzech, které zajistí škola ve spolupráci s jazykovou školou v době před vyučováním, tedy v dopoledních hodinách. Respondenti by dali přednost výuce v malých skupinách po 3-4

lidech vytvořených podle jazykových schopností a věku, které by se konaly v průběhu školního roku.

3.2.4 Způsob hodnocení dílčích cílů

Hodnocení jazykového vzdělávání bude provedeno pomocí jazykové zkoušky LTE (London Tests of English). Tato jazyková zkouška je uznávána institucemi po celém světě jako potvrzení požadovaného standardu znalostí anglického jazyka. Testují praktickou dovednost jazykových schopností na 6 úrovních, od zvládnutí základů jazyka (A1) až po úroveň expert (C2). Testy jsou vypracovány v souladu s předpoklady Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Vyhodnocení zdokonalování uměleckých kompetencí bude provedeno strukturovaným rozhovorem s účastníky dalšího uměleckého vzdělávání a dotazníkem předloženým vrcholovému managementu za účelem porovnání zlepšení kvality výuky a uměleckých kompetencí.

3.3 Shrnutí přípravy projektu

Dotazníkové šetření, které jsem provedla na ZUŠ F.X.Richtera v Holešově bylo zaměřeno na analýzu vzdělávacích potřeb a zájmu pedagogů školy o zdokonalování uměleckých kompetencí v hudebních, výtvarných a tanečních kurzech v době letních prázdnin a také rozvíjení jazykových schopností studiem angličtiny v kurzech během školního roku.

Pedagogové se účastní seminářů a kurzů DVPP konaných během školního roku, které si vybírají z nabídky akreditovaných vzdělávacích programů MŠMT pořádaných školskými zařízeními. Tuto formu dalšího vzdělávání využívá 88% pedagogů, skupinu 12% pedagogů, kteří se neúčastní těchto seminářů tvoří důchodci pracující na částečný úvazek na dohodu o pracovní činnosti. V době letních prázdnin rozvíjí své umělecké kompetence v letních školách, prázdninových kurzech a workshopech 24% pedagogů, 76% nemá o tuto formu vzdělávání zájem z důvodu finanční náročnosti, nezájmu o vzdělávání v době letních prázdnin, nezájmu o vzdělávání touto formou a nebo z jiných důvodů.

Pokud by škola finančně zajišťovala a organizovala možnost vzdělávání v letních školách a prázdninových kurzech, zúčastnilo by se této formy dalšího vzdělávání 52% pedagogů, čímž by se zvýšil zájem pedagogů o tuto formu vzdělávání o 28%. Z celkového počtu 22

pedagogů, kteří se účastní dalšího vzdělávání během školního roku, zájem o prázdninové kurzy projevilo 59% pedagogů hudebního, výtvarného a tanečního oboru.

V oblasti jazykového vzdělávání zájem o jazykové kurzy angličtiny projevilo 60% z celkového počtu pedagogů, 40% si nechce rozvíjet jazykové kompetence v rámci kurzů zajišťovaných projektem. Zájem o kurzy angličtiny je ale větší než zájem o prázdninové kurzy, který činí jen 52%.

Podle výsledků dotazníkového šetření není jazyková úroveň pedagogů ZUŠ v Holešově na vysoké úrovni. Angličtinu na středně pokročilé a vyšší úrovni ovládá 16% pedagogů, na mírně pokročilé úrovni 8% pedagogů a základy jazyka zvládá 20% pedagogů. Bez znalosti angličtiny je 56% pedagogů a bez znalosti jakéhokoliv světového jazyka je 12%. Jiný světový jazyk (němčina, francouzština, italština, ruština) na středně pokročilé úrovni a vyšší ovládá 16% pedagogů, na mírně pokročilé úrovni 40% pedagogů a základy některého ze světových jazyků zvládá 20%. Znalost více jazyků na jakékoli úrovni uvedlo 16% pedagogů.

Pokud by škola pořádala v rámci projektu jazykové kurzy, většina pedagogů by preferovala jazykové vzdělávání v dopoledních hodinách (73%), v malých skupinách po 3-4 žácích (73%) a rozdělené podle jazykových schopností a věku (67%). Individuální výuku by zvolilo 13,5% pedagogů, větší skupiny 13,5%, večerní výuku preferuje 27% a rozdělení skupin pouze podle jazykových schopností 33%.

Jazykovou zkoušku LTE na aktuálně dosažené jazykové úrovni má zájem vykonat 60% pedagogů, 20% ještě není rozhodnuto a 20% nemá zájem o vykonání této zkoušky.

3.4 Projekt

Vzhledem k tomu, že další vzdělávání pedagogů je hrazeno z objemu financí, které jsou určeny na provoz školy, finanční prostředky, které může škola vynaložit na další vzdělávání pedagogických pracovníků již nyní nepostačuje poptávce z řad pedagogů. Zájem o další vzdělávání učitelů Základní umělecké školy v Holešově se každoročně zvyšuje - ve školním roce 2005-6 se v rámci nabídky dalšího vzdělávání ministerstva školství vzdělávali 4 pedagogové (vynaložena částka celkem 6.877Kč), v roce 2006-7 už to bylo 13 pedagogů za 10.780Kč a v roce 2007-8 opět 13 pedagogů, ovšem částka vzrostla na 16.816Kč. Ve školním roce 2008-9 se tento počet zvedl na 22 pedagogů, částka zatím

nebyla vyčíslena. Jednou z možností jak navýšit tyto prostředky je vypracovat a podat žádost o finanční podporu dalšího vzdělávání ze strukturálních fondů Evropské unie. V oblasti rozvoje lidských zdrojů je pro období 2007-2013 základním programem Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který nabízí finanční prostředky k podpoře celoživotního vzdělávání, jehož řídicím orgánem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a je financován z Evropského sociálního fondu.

3.4.1 Cíl projektu

Cílem projektu dalšího vzdělávání učitelů ZUŠ F.X.Richtera v Holešově je poskytnout podporu pedagogům v dalším vzdělávání v oblasti rozvoje uměleckých kompetencí a dovedností v rámci vzdělávání v letních školách, prázdninových kurzech a workshopech, které pořádají různá sdružení a organizace, monitorováním příležitostí k dalšímu uměleckému rozvoji zlepšit informovanost pedagogů a tím zkvalitnit individuální výběr prázdninových kurzů. Zvýšenou úrovní uměleckých dovedností budou pedagogové moci zkvalitnit výuku a zlepšit motivaci k uměleckým činnostem svých žáků. Další cílem je vytvořit nabídku výuky anglického jazyka v celoročních jazykových kurzech ve spolupráci s pobočkou jazykové školy Skřivánek v Holešově v rámci dalšího vzdělávání pedagogů Základní umělecké školy v Holešově a tím zvýšit úroveň jazykových schopností pedagogů.

3.4.2 Popis projektu

Další vzdělávání učitelů základních uměleckých škol, které organizuje ministerstvo školství během školního roku, je zaměřeno pouze na rozvoj učitelů v oblasti pedagogiky, ale nezahrnuje individuální umělecký růst. Tuto oblast nabídka ministerstva školství již dále neřeší, i když v základním uměleckém školství individuální dovednosti a umělecký potenciál pedagogů hrají velmi významnou roli v procesu vyučování.

Alternativní možností k rozvoji uměleckých schopností a dovedností jsou letní školy a prázdninové kurzy, které pořádají různá sdružení a organizace, většinou spadající pod ministerstvo kultury, církevní organizace a soukromé subjekty, na většině z nichž vyučují kvalitní lektoři z celého světa, většinou významné osobnosti oboru. Absolvování těchto kurzů je velkým přínosem nejen pro učitele samotného, ale také pro jeho výuku, kdy může uplatňovat nové poznatky nejen z hlediska praktického využití nabytých dovedností, ale

také ze způsobu výuky a přístupu těchto lektorů k němu, jako žáku. Letní školy a prázdninové kurzy jsou také místem setkávání lidí stejných zájmů, což přispívá k předávání zkušeností a motivaci samotného učitele k další práci.

Překážkou ve využívání této možnosti uměleckého růstu je nejen finanční nákladnost, ale také jazyková vybavenost jednotlivých učitelů. V drtivé většině jsou zvaní jako lektoři kurzů významní umělci z celého světa a znalost angličtiny je základním předpokladem k aktivní účasti na těchto kurzech. Jelikož učitel základní umělecké školy nevyužívá cizí jazyk ve své výuce, není možnost úhrady kurzu cizího jazyka z prostředků na další vzdělávání pedagogů. Možnost navštěvovat kurzy cizího jazyka v rámci kurzů pro veřejnost je také ztížena pracovní dobou učitelů na základní umělecké škole, kdy výuka probíhá v odpoledních hodinách a většina kurzů je organizována právě v době vyučování.

3.4.3 Popis cílové skupiny

Do realizace projektu grantu budou zapojeni pedagogové Základní umělecké školy F.X.Richtera v Holešově na základě individuálního zájmu o vzdělávání v jednotlivých letních školách, prázdninových kurzech a kurzech anglického jazyka zjištěného dotazníkovým šetřením. Z výsledků tohoto šetření vyplývá, že se do grantu zapojí 15 pedagogů (13 hudebního oboru, 1 výtvarného oboru, 1 tanečního oboru) - což je 60% z celkového počtu. Z toho 3 ve věkové kategorii do 30 let, 3 v kategorii 30-40 let, 5 v kategorii 40-50 let, 4 v kategorii nad 50 let.

3.4.4 Klíčové aktivity

Z analýzy potřeb provedené dotazníkovým šetřením vyplývá, že projekt bude zaměřen na podporu aktivit, o které mají pedagogové zájem.

3.4.4.1 *Rozvoj interpretačních dovedností a hudebních kompetencí pedagogů*

Pedagogové hudebního oboru se budou zdokonalovat v technice nástrojové hry, rozvíjet interpretační dovednosti a hudebních kompetencí pod vedením významných lektorů v rámci letních škol, prázdninových kurzech a interpretačních kurzech v letních měsících (červenec, srpen). Nastudované skladby a získané dovednosti budou mít možnost využít nejen při vlastní umělecké činnosti, ale také při výuce žáků. Aktivním zapojením do zvyšování vlastních interpretačních dovedností a uměleckých kompetencí se zkvalitní

výuka hudebního oboru využíváním nových poznatků získaných vzděláváním v rámci letních škol, prázdninových kurzů a interpretačních kurzů.

3.4.4.2 *Studium nových technik, rozvoje kreativity a zdokonalování výtvarných dovedností pedagogů*

Pedagog výtvarného oboru bude rozvíjet vlastní umělecký potenciál studiem nových technik, postupů, rozvojem kreativity pod vedením významných lektorů v rámci letních škol, prázdninových kurzů a výtvarných workshopů v letních měsících (červenec, srpen). Získané dovednosti a poznatky bude mít možnost využít nejen při vlastní umělecké činnosti, ale také při výuce žáků. Aktivním zapojením do zvyšování vlastních výtvarných dovedností se zkvalitní výuka výtvarného oboru využíváním nových poznatků získaných vzděláváním v rámci letních škol, prázdninových kurzů a výtvarných workshopů.

3.4.4.3 *Zdokonalování taneční techniky a výrazu, vytváření choreografií a další umělecký růst pedagogů*

Pedagožka tanečního oboru se bude zdokonalovat v technice tance a tanečního výrazu, ve vytváření tanečních choreografií, rozvíjet vlastní interpretační dovednosti pod vedením významných lektorů v rámci letních škol, prázdninových kurzů a tanečních workshopů v letních měsících (červenec, srpen). Získané dovednosti a poznatky bude mít možnost využít při zkvalitňování výuky žáků. Aktivním zapojením do zvyšování vlastních výrazových dovedností a tanečních kompetencí se zkvalitní výuka tanečního oboru využíváním nových poznatků získaných vzděláváním v rámci letních škol, prázdninových kurzů a tanečních workshopů.

3.4.4.4 *Zvyšování obecných jazykových znalostí angličtiny*

V jazykovém vzdělávání bude podpora zaměřena na zvyšování obecných jazykových znalostí angličtiny vytvořením kurzů angličtiny pro pedagogy ZUŠ Holešov ve spolupráci s jazykovou školou Skřivánek v Holešově. Kurzy se budou konat v dopoledních hodinách v ZUŠ v malých skupinách rozdělených podle úrovně jazykových znalostí jednotlivých pedagogů a věku do 5 skupin.

Výstupem jazykového vzdělávání bude složení jazykové zkoušky LTE (London Tests of English), akreditované ministerstvem školství, podle dosažené jazykové úrovně.

3.4.5 Rozpočet projektu podle aktivit

1. Rozvoj interpretačních dovedností a hudebních kompetencí pedagogů:

Do těchto aktivit bude zapojeno 11 pedagogů hudebního oboru, předpokládané náklady na tuto aktivitu budou činit 216 000 Kč.

2. Studium nových technik, rozvoje kreativity a zdokonalování výtvarných dovedností pedagogů:

Do těchto aktivit bude zapojen 1 pedagog výtvarného oboru, předpokládané náklady na tuto aktivitu budou 18 000 Kč.

3. Zdokonalování taneční techniky a výrazu, vytváření choreografií a další umělecký růst pedagogů:

Do těchto aktivit bude zapojena 1 pedagožka tanečního oboru, předpokládané náklady na aktivitu budou 18 000 Kč

4. Zvyšování obecných jazykových znalostí angličtiny:

Do těchto aktivit bude zapojeno 15 pedagogů všech oborů, předpokládané náklady na aktivitu budou činit 405 000 Kč.

Celkové způsobilé výdaje na všechny klíčové aktivity budou činit 657 000 Kč.

3.5 Vyhodnocení a aplikace projektu

Vzdělávání v době letních prázdnin umožňuje komplexnější a hlubší zapojení do uměleckých aktivit, zkvalitňuje umělecký potenciál pedagoga, je přínosem pro další výuku nejen z hlediska nabytých vědomostí a dovedností, ale především z hlediska motivace pedagoga k další práci. Tento projekt dalšího vzdělávání učitelů ZUŠ Holešov řeší právě možnost k rozvíjení těch kompetencí, které jsou v nabídce MŠMT v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů ZUŠ opomíjeny. Aktivní účastí na letních školách a prázdninových kurzech se mohou zlepšit umělecké kompetence jednotlivých pedagogů, zdokonalování jazykových schopností rozšíří možnosti zkvalitňování výuky z hlediska hledání dalších alternativ získávání poznatků a dalšího uměleckého růstu jednotlivých pedagogů, hledání nových alternativ ve výuce, rozšíření možností výuky i možností vzdělávání pedagogů a také zlepšení postavení na trhu práce. Vytvořením projektu se také

zlepší informovanost učitelů o dalších možnostech rozvoje uměleckých kompetencí, čímž se zkvalitní výběr aktivit podle zájmu a požadavků jednotlivých pedagogů.

Možným rizikem projektu mohou být personální změny ve složení pedagogického sboru, neboť téměř polovina zaměstnanců dojíždí za prací z okolních měst, dále snížení počtu pedagogů na škole jako důsledek snížení počtu žáků. Jako další možná rizika se jeví ztráta zájmu o umělecký růst, ztráta motivace k jazykovému vzdělávání, dlouhodobá nemoc zaměstnance zapojeného do grantu. Při odchodu nebo dlouhodobé nemoci zaměstnance zapojeného do grantu bude nutno získat jiného pedagoga, nového nebo stávajícího, který ještě do projektu nebyl zapojen. Ztrátě motivace k uměleckému nebo jazykovému vzdělávání lze předcházet lepším osobním ohodnocením, finanční podporou a zaměstnaneckými benefity.

Podpora pedagogů v uměleckém i jazykovém vzdělávání bude zajištěna i po skončení projektu, který je plánován na období 2010-2013. ZUŠ Holešov bude po dobu dalších 5 let nadále zajišťovat jazykové kurzy pro své zaměstnance ve spolupráci s Jazykovou školou Skřivánek v Holešově a podporovat rozvoj uměleckých kompetencí pedagogů v letních školách a kurzech. Půjde především o finanční podporu z objemu financí školy a poskytnutí odpovídajícího časového prostoru pro další vzdělávání.

Publicita čerpání grantu bude zajištěna na webových stránkách Základní umělecké školy F.X.Richtera v Holešově, v regionálním a místním tisku, při všech akcích školy - koncertech učitelů, žáků, žákovských besídkách, výstavách i na webových stránkách města Holešova.

Projekt, který jsem vypracovala bude využit vedením školy k vytvoření nabídky dalšího vzdělávání pro pedagogy podle jejich potřeb a zájmu. Vypracovanou žádost o dotaci projektu ze strukturálních fondů EU jsem předložila vedení školy k projednání. Vrcholový management školy dále sestaví realizační tým projektu a naváže jednání s jazykovou školou Skřivánek ohledně jazykových kurzů. Po dokončení schvalovacího procesu bude žádost finalizována a prostřednictvím aplikace Benefit7+ podána v rámci výzvy operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost vztahující se k oblasti dalšího vzdělávání pedagogů prioritní osy 1.3 vyhlášené Zlínským krajem.

ZÁVĚR

Další vzdělávání je důležitou složkou profesního a kariérního růstu mnoha profesí, avšak v kariérním systému pedagogických pracovníků zatím není zohledněno, proto v současné době MŠMT nenavštuje finanční prostředky vyhrazené pro tuto oblast a objem finančních prostředků školy, které mohou být použity na další vzdělávání pedagogů je omezen. Zaměstnavatel hradí další vzdělávání z prostředků na provoz školy nebo si pedagogové hradí kurzy, o které mají zájem a které uspokojují jejich vzdělávací potřeby, z vlastních zdrojů.

Jednou z možností k financování těchto aktivit je využití prostředků Evropské unie, které nabízejí strukturální fondy v oblasti dalšího vzdělávání. Projekt, který jsem zpracovala, nabídne podporu pedagogům ZUŠ Holešov právě při zvyšování jejich uměleckých kompetencí, které jsou v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků základních uměleckých škol pořádaném MŠMT opomíjeny a rozvíjením jazykových schopností se nabídnou další možné alternativy dalšího nejen uměleckého rozvoje pedagogů, ale také možnosti rozšíření nabídky školy v rámci výuky a zapojení pedagogů do dalších aktivit.

Výuka na základní umělecké škole klade velké nároky na udržování uměleckých kompetencí pedagogů. V hudebním oboru je nutným předpokladem výuky výborné zvládnutí hry na hudební nástroj a další udržení a rozvíjení této dovednosti po celou dobu pedagogické praxe. Pro pedagogy výtvarného a tanečního oboru je nutné stále sledovat nové techniky, umělecké trendy a rozvíjet vlastní dovednosti a získávat zkušenosti, které mohou dále předávat svým žákům. Aktivní účastí na letních školách a prázdninových kurzech selepší umělecké kompetence jednotlivých pedagogů, dalším uměleckým růstem pedagogů se zkvalitní výuka a motivace žáků, což může přinést další zvýšení počtu žáků a tím vyšší finanční prostředky pro školu. Zvětší se také možnost pedagogů podílet se na kulturním životě města Holešova a regionu a vytvoří se další možnosti jejich uplatnění na pracovním trhu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

- [1] BRDEK, M., VYCHOVÁ, H. *Evropská vzdělávací politika : programy, principy, cíle*. Praha : ASPI, 2004. 167 s. ISBN 80-86395-96-0.
- [2] CHVALOVSKÝ, V. *Řízení projektů aneb překážkový běh na dlouhou trať*. 1. vyd. Praha : Aspi, 2005. 132 s. ISBN 80-7357-085-8.
- [3] JAKŠ, J. *Quo vadis Evropská unie*. 1. vyd. Praha : ETC Publishing, 1998. 236 s. ISBN 80-86006-57-3.
- [4] *Národní program vzdělávání v České republice : Bílá kniha*. Praha : Tauris, 2001. 98 s. ISBN 80-211-0372-8.
- [5] PALÁN, Z., RÝZNAR, L. *Vzdělávání dospělých a Evropa*. 1. vyd. Hradec Králové : Gaudeamus, 2000. 127 s. ISBN 80-7041-879-6.
- [6] PALÁNOVÁ, I., RATHOUSKÝ, M. *Jak připravit projekty financované z evropských fondů v období 2007-2013 : praktická příručka pro školy*. Praha : Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. 41 s. ISBN 978-80-87063-16-3.
- [7] PRÁŠILOVÁ, M. *Tvorba vzdělávacího programu*. 1. vyd. Praha : Triton, 2006. 191 s. ISBN 80-7254-712-7.
- [8] *Strategie celoživotního učení ČR*. Praha : Tauris, 2008. 95 s. ISBN 978-80-254-2218-2.
- [9] VILAMOVÁ, Š. *Čerpáme finanční zdroje Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2005. 200 s. ISBN 80-247-1194-X.
- [10] VILAMOVÁ, Š. *Jak získat finanční zdroje Evropské unie*. 1. vyd. Praha : Grada, 2004. 196 s. ISBN 80-247-0828-0.

Internetové zdroje:

- [11] *Memorandum o celoživotním učení* [online]. 2000 [cit. 2009-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.nvf.cz/archiv/memorandum/obsah.htm>>.

[12] *Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost* [online]. [2007] [cit. 2009-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/opvpk>>.

[13] *Politiky EU* [online]. 1997 [cit. 2009-02-09]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/rubrika/politiky-eu/1000521/>>.

[14] *Regionální politika EU* [online]. [2007] [cit. 2009-03-20]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/f35b30a8-c37b-44ec-abe4-ba01ec4294b6/Regionalni-politika-EU>>.

[15] *Tematické operační programy* [online]. [2007] [cit. 2009-03-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/cbbd7af9-afef-448c-8030-1da7e87b4aa7/Tematicke-operacni-programy>>.

[16] *Vyhláška o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků* [online]. 2005 [cit. 2009-04-10]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/vyhlaska317_2005.pdf>.

[17] *Žádost o dotaci Benefit 7* [online]. [2004] [cit. 2009-02-09]. Dostupný z WWW: <https://www.eu-zadost.cz/form.aspx?fn=FRM.BN7Projekt_popis.BN7Projekt_popis_Konto>.

Metodické texty:

[18] *Prováděcí dokument k operačnímu programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost*. Verze k 1.12.2008. Praha : MŠMT, 2008. 134 s.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
ČR	Česká republika
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
EU	Evropská unie.
LTE	London Tests of English
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NUTS	Nomenklatura územních statistických jednotek
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj.
ZUŠ	Základní umělecká škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Mapa regionů soudržnosti (NUTS 2) v České republice	12
---	----

SEZNAM TABULEK

Tab. 1. Účast pedagogů na dalším vzdělávání.....	32
Tab. 2. Srovnání zájmu o vzdělávání na seminářích DVPP a zájmu o prázdninové kurzy...	33
Tab. 3. Srovnání zájmu o prázdninové kurzy a zájmu o kurzy anglického jazyka.....	34
Tab. 4. Úroveň jazykových znalostí pedagogů.....	35
Tab. 5. Znalost cizího jazyka	36
Tab. 6. Preference k vytvoření kurzu anglického jazyka	37

SEZNAM PŘÍLOH

P I Dotazník

PŘÍLOHA P I: DOTAZNÍK

1. Věk: do 30 let 30-40 let 40-50 let nad 50 let důchodce
 2. Vyučuji obor: hudební výtvarný taneční
 3. Odbornou kvalifikaci jsem získal(a) (podle zákona o pedagogických pracovnících 563/2005 sb.):
 - vyšším odborným vzděláním získaným studiem konzervatoře
 - středním vzděláním zakončeným maturitní zkouškou získaným studiem konzervatoře a studiem pedagogiky uskutečňovaném vysokou školou
 - středním vzděláním s maturitní zkouškou studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu a studiem pedagogiky uskutečňovaném vysokou školou.
 - ukončením vysokoškolského studia studijního oboru, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu a studiem pedagogiky uskutečňovaném vysokou školou
 - absolvováním vyšší odborné školy, který odpovídá charakteru vyučovaného předmětu a studiem pedagogiky uskutečňovaném vysokou školou
 - bez odborné kvalifikace
 4. Zúčastňujete se během školního roku seminářů a kurzů v rámci dalšího vzdělávání učitelů?
 - ano ne
 5. Máte zájem o rozvíjení svých uměleckých kompetencí v oboru předmětu, který vyučujete?
 - ano ne
 6. Vzdělával(a) jste se někdy v prázdninovém kurzu, letní škole nebo workshopu zaměřené na předmět vaší výuky?
 - ano – jakých (vyjmenujte).....
 -
- Motivovalo vás to pro další pedagogickou práci? ano ne

- ne – z jakého důvodu?
 - finanční náročnost
 - špatná informovanost o kurzech
 - o prázdninách odpočívám
 - nezajímám se o kurzy
 - jiné

7. Pokud by škola tyto kurzy financovala, měl(a) byste zájem se zúčastnit některého z kurzů podle vlastního výběru?

- ano – kterých?.....
- ne

8. Jaké oblasti by jste chtěl(a) v rámci vzdělávání v letních školách a prázdninových kurzech rozvíjet? Co očekáváte od tohoto typu dalšího vzdělávání?

.....

.....

.....

9. Potřebujete k absolvování vámi vybraných kurzů cizí jazyk?

- ano
- ne
- nevím

10. Měl(a) byste zájem o jazykové vzdělávání v rámci dalšího vzdělávání organizovaného naší školou?

- ano - mám zájem o
 - angličtinu
 - němčinu
 - jiný (uved'te jaký).....
- ne

11. Jaký typ jazykových kurzů vám vyhovuje?

- větší skupina (5-10 žáků) malé skupiny (3-4 žáci) individuální kurz
- dopolední kurzy večerní kurzy

preferuji skupiny vytvořené podle jazykových schopností

- jazykových schopností a věku

12. Měl(a) byste v budoucnu zájem o složení jazykové zkoušky LTE?

Zkoušky LTE jsou uznávány po celém světě vysokými školami, zaměstnavateli a také ministerstvy školství mnoha zemí jako potvrzení o zvládnutí požadovaného standardu anglického jazyka. LTE si kladou za cíl zhodnotit a ocenit pozitivní a pokračující úspěchy při studiu angličtiny. Testy byly připraveny tak, aby posluchače motivovaly, a kandidátům, školám, rodičům i učitelům mohly sloužit jako konstruktivní zpětná vazba. LTE testují praktickou dovednost použití jazyka na 6 úrovních.

- ano ne nevím

13. Jaká je úroveň vašich jazykových znalostí?

ovládám angličtinu na úrovni: začátečník mírně pokročilý středně pokročilý vyšší

jiný jazyk (uved'te který)..... na úrovni:

- začátečník mírně pokročilý středně pokročilý vyšší

jiný jazyk (uved'te který)..... na úrovni:

- začátečník mírně pokročilý středně pokročilý vyšší

jiný jazyk (uved'te který)..... na úrovni:

- začátečník mírně pokročilý středně pokročilý vyšší

neovládám žádný cizí jazyk

Děkuji za vyplnění dotazníku, výsledky budou sloužit pouze pro potřeby mé diplomové práce.